

BIJLAGE: LITERAIRE TERMEN

Volgende termen moet je begrijpen en kunnen gebruiken. Ze helpen je om literaire teksten te analyseren en interpreteren en om je leeservaring en waardering te verwoorden.

ALGEMEEN

literatuur vs. lectuur: primaire literatuur, secundaire literatuur, triviaalliteratuur, pulp

fictie, non-fictie

proza, poëzie, epiek, lyriek, dramatiek

humor: ironie, parodie, satire, zwarte humor, taalhumor, absurde humor, situatiedumor, overdrijving, woordspeling

STIJL EN STIJLFIGUREN

beeldspraak: allegorie, antropomorfisme, associatie, metafoor, personificatie, verdinglijking, synesthesie, vergelijking, metoniem of metonymie (geheel voor een deel, deel voor het geheel, maker-gemaakte, plaats-product, inhoud-houder, enkelvoud voor meervoud, oorzaak-gevolg)

hyperbool, litotes, understatement

klanknabootsing of onomatopée

paradox of schijnbare tegenstelling

parallisme, antithese

retorische vraag

woordspeling

STIJLPERIODES / STROMINGEN

middeleeuwen

late middeleeuwen: de rederijders

renaissance

classicisme en barok

verlichting

romantiek

realisme

moderne letterkunde (1880 – 1945)

de Tachtigers: impressionisme en

naturalisme, l'art pour l'art

de Negentigers: expressionisme, symbolisme

neoclassicisme en neoromantiek,

neorealisme

avant-garde en modernisme, magisch

realisme, nieuwe zakelijkheid

interbellum: dadaïsme, surrealisme,

vitalisme

moderne letterkunde vanaf 1945

absurdisme, existentialisme

De Vijftigers

postmodernisme

Generatie Nix

PROZA

literaire subgenres: epos, mythe, sage, stadssage of broodjeaapverhaal, legende, Marialegende, hagiografie of heiligenleven, volkssprookje, cultuursprookje, fabel, dierenepiek, dierenfabel, parabel, aforisme, anekdote, column, cursiefje, essay, kortverhaal, novelle, roman, raamvertelling

roman: autobiografische roman, historische roman, ridderroman, Karelepiek, Arthurroman, graalroman, Keltische roman, adolescentenroman, Bildungsroman, gothic novel, heimatliteratuur of streekliteratuur, klassieke roman, psychologische roman, chicklit, ladlit, sciencefiction, fantasy, strip, striproman, thriller, utopische roman, dystopische roman, whodunit/detectiveroman

VERHAALKENMERKEN

personage: held(in), antiheld, protagonist, antagonist, vlak/rond personage – flat/round character, (stereo)type

tijd: chronologische volgorde, flashback, flashforward, verteltempo (vertelde tijd, verteltijd, tijdverdichting, tijdverruiming, simultaneïteit, synchronie)

ruimte: setting, symbolische ruimte, geografische ruimte, sfeerschepping

opbouw, structuur: plot, cliffhanger, open/gesloten einde, pointe, climax

thema

PÖEZIE

dichtvormen: acrostichon, ballade, dierendicht, elegie, haiku, heldendicht of epos, hymne, limerick, minnelied, ode, palindroom, ref(e)rein, rondeel, sonnet, ready-made

strofe: kwatrijn, terzet of terzine, distichon, octaaf of octet, sextet

parlandopoëzie

visuele poëzie

rijmschema

enjambement

DRAMATIEK

dramatische vormen: tragedie, komedie, tragikomedie, drama, abele spelen, klucht, mirakelspel, moraliteit

toneeltekens: ruimte, decor, kledij, belichting, mimiek en gestiek, proxemiek, rekwisieten

motief, leidmotief of Leitmotiv, symbool

soorten spanning: avontuurlijk, emotioneel en literair

vertelperspectief: ik-verteller, personele verteller, auctoriële verteller, meervoudig perspectief

monoloog, dialoog, polyloog,

monologue intérieur/stream of consciousness

intertekstualiteit

mal du siècle, spleen, weltschmerz

tijdsgeest, Zeitgeist

rijm: mannelijk of staand rijm, vrouwelijk of slepend rijm, glijdend rijm,

alliteratie of stafrijm, volrijm, halfrijm (assonantie of klinkerrijm), gebroken rijm, identiek rijm

eindrijm, voorrijm,

gepaard rijm, gekruist rijm, omarmend rijm, verspringend rijm

vrij vers

volta/wending

act - scène

proloog - epiloog

regieaanwijzingen